

slovenskih novin zraven peščice narodnjakov, zlasti duhovskega stanu, reči bi morali, da jih je ponemčevalna povodenj uže poplavlila vse in zalila. Tem trdneje deluje ponemčevanje, katero tamošnji učitelji zavedno na vse kripnje pospešujejo. Koroški učitelje so lani imeli shod v Celovcu. Sklenili so take sklepe, ki naravnost merijo na popolno ponemčenje Slovencev. Vsaka beseda je debela zaušnica §. 19. Nekatere točke kažejo na hudo zaničevanje slovenskega jezika med tem ko druge drzno segajo v pravice staršev, ki se tem vendar morajo privoščiti, dokler ti sami, a ne učitelji, otrokom za jesti in obleč skrbijo. Nemčurški učitelji so sklenili 1. učitelj govori le nemški, in le s takimi otroci po slovenski, ki res nemški celó nič ne znajo, vendar le tako dolgo, dokler si ne bodo ti par nemških besedic zapomnili, potem se vé le nemški, 2. slovenski pa učitelj ne sme govoriti pravilno, ampak navadno „koroško beseda“. [Menda n. pr. „her lerer, Francel mene ... in hrbten. Du, der hunt niks poterfen ... das štajn, er pajs en in dir blačen porajs en. Du niks tajč pohrusten ih diih ferklogen paj di ger lerer, ta diih poštrafen?]. 3. otrokom se ukaže med seboj govoriti le nemški 4. staršem se naroči doma govoriti zopet samo nemški. Pameten trezen človek bi mislil, da se mu sanja. Ali ne sanja se nam ne! Nemčurstva naduti učitelji na Koroškem so res sklenili v Celovcu dne 22. avg. 1878. tako postopati zoper tamošnje Slovence. Mislimo, da bo to koroškim Slovincem vendar prekosmato! Nadejamo se, da se bodo po zgledu Goričanov in Primorcev vzdramili, osnovali politično društvo ter vsaj protestirali ali ugovarjali na postavni način zoper tako goropadno nasajanje učiteljev v narodne pravice svoje v kljub členu 19., ki razločno veli, da se nihče ne sme siliti v naučenje drugega deželne jezika. Skrajni čas je, da se ti gospodje zavrnejo k svojej abcdi in jim razloži, kolik razloček je komu priliko dati, da se nemški nauči, ali pa ga naravnost v to siliti poleg zaničljivega zasramovanja njegovega materne jezika!

Cerkvene zadeve.

Sveto leto s pripravnimi molitvami. Teh knjižic, izdelanih od graškega škofa dr. Zwergerja, in na svitlo danih v slovenskem jeziku od bivšega ljubljanskega stolnega dekana g. Jožefa Zupana, je še nekaj iztisov. Prodaja jih g. Šverljug v Ljubljani (Laibach) iztis po 6 kr.

Graški škof so poprosili v Rimu, naj bi se dovolilo, da bi velikonočna spoved veljala tudi za svetoletno, ker bi drugače mnogo ljudi, posebno mestnih, utegnili opustiti drugo, morebiti tudi prvo.

Prva konferenca sv. Vincencija v pomoč ubogim se je osnovala v mariborski škofiji dne 2. marca 1879 in sicer pri sv. Magdaleni na prizadevanje tamošnjega bralnega društva. To društvo je namreč obhajalo svoj občni zbor; ob tej

priliki se je predsednik č. g. dekan T. Rožanc hvaležno spominjal dobrotnikov društva: Mil. kneza in škofa, Grofa Lilienthala itd. Po končanem zboru se je razgovarjalo o utemeljitvi konference sv. Vincencija. Navzoči so bili razuu imenovani še preč. g. kanonik Kosar v imenu Mil. knezoškofa, potem zastopniki graške konference: inženir g. M. Simmettinger, usnjari g. J. Dollinger in profesor dr. Eugen vitez plem. Mor. Prva dva sta v širnej besedi razložila pomen in namen konference sv. Vincencija, kar je tako zdalo, da so navzoči takoj pripravljeni bili za osnivanje take konference. Pod predsedništvom g. Simmettingerjevem prebrala so se potem pravila, sprejela in se na tej podlagi utemeljila prva konferenca v naši škofiji. Oglasilo se je 8 djanški sodelalnih udov, zvečinom mojstri in delavci na velikih delalnicah južne železnice. Predsednik je eden izmed teh. Bog blagoslovi dolgo uže zaželeno podjetje in mu nakloni obilo delalnih pa tudi podpornih udov.

Hiralnico za uboge osnovali so v Ljubljani. Da bi njej potrebnega denarja laglje pripravili, osnovali so loterijo s podarovanimi dobitkami. Od 100.000 srečkov je prodanih uže 80.000 in se je nadejati čistega dobička 20.000 fl. Velikonočni terek bo srečkanje!

Turkinjo krstili so v frančiškanski cerkvi Kreševski v Bosniji dne 16. marca t. l. Mlada in zala deklica je bila zaročena z nekim bogatim Turkom, ki je pa na den poroke bil jako pijan. Na to je nevesta zapustila nevrednega ženih in z dovoljenjem svoje matere, ki je pred mnogimi leti bila posiljena v mohamedansko vero, prejela sv. krst in postala ud sv. katoliške Cerkve. Katoliki se tega močno veselijo in jih je na kope privrelo gledat prej nezaslišanega prizora!

Gospodarske stvari.

Koprivolistni grmičasti fažol.

M. Med raznimi sortami fažola, ki se zdaj od semenskih trgovcev na prodaj ponujajo, je, kakor je večletna skušnja pokazala, koprivolistni grmičasti fažol vse priporočbe vreden. Ne le kot zeleno sočivo v stročju prirojeno na vrtih, ampak tudi kot poljski sadež zasluži, da se sadi in prireja. Tudi vinorejska šola v Mariboru ga je že več let pridelovala in zato bočemo tukaj skušnje, kakor jih g. Jul. Hansel, adjunkt na imenovani šoli, v Dunajskem časniku „Prakt. Landw.“ podaja, svojim bravcem podeliti. L. 1876. se je od prvega semenskega trgovca v Erfurtu Haage & Schmidt nekoliko semena od te fažolove sorte naročilo z namenom, da bi se kot sočivo na vrtu pridelovala. Ali že ta prva skušnja je tako hvalevredno izpala, da so bili poskuševalci popolnoma zadovoljni. Nasadil je toliko stročja prav njeznega in okusnega, da se je brž začelo misliti, kako bi se na dalje ta koristna rastlina zarejala

in pridelovala. Ker je prvo in drugo leto tako obilno zrnja obrodil, se je tretje leto 1878 poskusilo, koliko je ta novi fažol rodovitniši in boljši od rane, žolte soje. In res se je tako dobro obnesel, da se je pokazalo, da se pod našimi obnebnimi in vremenskimi razmerami soja z grmičastim fažolom še primeriti ne da, kamo le, da bi ga soja izpodrinila. Zrnja je odrodil za polovico več, ko soja na jednako velikem prostoru, pa tudi za dva meseca prej zazoril, ko soja vkljub mokrotnemu in hladnemu vremenu lanskega poletja. Njiva, na kateri se je grmičasti fažol pridelal, se je še tisto jesen z drugim jesenskim sadežem obsejala in še ta je dozorel. Ta fažol je toraj posebno primeren za pridelovanje na njivah, ker se polje vsled njegove rane zrelosti še lahko za vsako ozimino pripraviti more. Vrh vsega drugega pa ta fažol ne potrebuje preveč svetlega in solnčnega prostora, in je tudi s tesnim prostorom zadovoljen. Posebno se toraj prilega za sadenje med kuruzo, kar je zlasti za malega posestnika velike koristi. Vseh teh haskov soja nima. Pri omenjeni poskušnji se je na 1 ar 2 kilo semena 26. aprila posadilo. Požel se je fažol že 28. julija in obrodil je zrnja 61 kilo slame in stročja pa 28·2 kilo. Na hektar bi se toraj 200 kilo semena potrebovalo, pridelalo bi se pa 6100 kilo zrnja in 2820 kilo slame in stročja. Ker hektoliter tega fažola tehtal 84 kil, bi se toraj na hektari polja pridelalo, ako se seme odtegne, 70·2 hektolitrov zrnja, s kakoršnim pridelkom bi mogel kmetovavec zadovoljen biti.

Zemlja, na kateri se je grmičasti fažol za poskušnjo sadil, je rodovitna, globoka in precej vlago prepuščajoča prst, sicer pa bolj hladna in topa ilovica. Pred fažolom je bila z belim kapusom obsajena in toraj tudi za ta sadež pognojena. Ker je bilo vreme neprenehoma deževno in se fažol ni mogel več ko jeden krat okopati, osipati pa celo ne. Niti zemlja, niti vreme toraj temu fažolu ni bilo preveč ugodno. Kako se koprivolistni grmičasti fažol po svoji izredni rodovitnosti odlikuje, tako se že po svoji vunajni podobi od drugih fažolovih sort razločuje. Rastlina prav hitro raste, pa zareja primeroma le malo listja in le redkokdaj 30 centim. visoko vzraste. Rast njegova je toraj le mala. Listi so lepo, svetlo, temnozeleni, površje mehurčkasto, kakor pri koprivi, od koder tudi ime. Dozdaj se je v Mariborski vinorejski šoli skozi tri leta prideloval, in ni se na njem nobena bolezen opazila. Tudi živali se ga ni nobena doteknila. Obilni ovet proti vremenskim neugodam ni obetljiv in tako tudi nasad stročja od vremena ni odvisen. Med vsemi sortami fažola, ki so se o isti dobi posadile, ostalo je stročje fažola koprivnika najdalj časa nježno in za prikuho pripravno. Zrno je srednje debelo, ledničasto, se lahko in mehko skuhla in je dobrega slaja. Tudi posraba njegova, ki v suho, vroče poletje, pače, nima nobenih slabošnosti in težav. Stebnice

je tenko in se zlasti na ostervih hitro posuši. Toraj kmetovavci poskusite ta novi fažol. Seme se dobi v vinorejski šoli v Mariboru.

Nekaj o koreninskih izrastkih pri koščicistem sadu.

M. Na vrlih in po sadunosnikih, po katerih je kaj dreves koščicatega sadja posajenih, se nahajajo okoli sliv, češpelj, mirabel, črešenj itd. dosti krat celi grmi koreninskih izrastkov, ki so pa staremu drevesu zelo na kvar. Le redkokdaj postanejo taka drevesa stara. Navadno se ti zaje-davci pripisujejo temu, da je tudi staro drevo iz takega koreninskega izrastka prirastlo. Bolj resnično pa je, da so se korenine poškodile staremu drevesu, okoli katerega se zemlja pogosto prekopava, prebada, orje itd., in tako ali tako ranile. Koščicatega sadu drevje se navadno le bolj plitvo zasaja, če se hoče obilnega sadu dobiti od njega. Tam, kder se je pa drevesu korenina ranila, postane pozneje nekakošna klobasa, iz katere začno mladi izrastki poganjati. Prigodi se, da se korenine, ki celo plitvo ležé, ali pretrgajo, presekajo ali prebodejo. Na koncu takih prikrajsanih korenin se koreninski izrastki najrajši zaredé. Ravno tako tudi izrastki, ki iz debela poganjajo, tako imenovani volkovi, (Wasserschösslinge) drevesu močno škodujejo, ker ga zelo slabe v kroni. Če se ti izrastki z ostrim nožem ne odrežejo, nastane na istem mestu vsako leto cel šop novih takih izrastkov. Iz vsega povedanega sledi, da se mora okoli dreves koščicatega sadu le plitvo kopati ali bosti, da se korenine ne ranijo, ki bolj plitvo pod drnom ležé.

M. Pomoček zoper deževne gliste. Zgodi se, da se v cvetličnih loncih gliste zaredé, po katerih rastline v loncih škodo trpé. Da se gliste preženó, se morajo rastline v loncih z vodo zalivati, v kateri je blizu deseti del zmletega divjega kostanja pomešanega. Gliste iz prsti izlezejo in poginejo. Tudi suhi divji kostanj je dober.

Girstmayr, Mullé, dr. Duhac, Seidl itd. so lepo čekali skupaj ter zbirali zbor mariborske podružnice kmetijske družbe nemško-stajerske in se z dr. Klingbaum pogovarjali o povzdigi kmetijstva. Sklenili so vinogradi se ne izkoreniti, kder se ne splača njihovo obdelovanje. Krminske rastline se naj sejejo ondi, kder to kaže. Zastran živinorejsiva se naj gleda bolj na dobre krave mlekarice. Postava o povzdigi živinorejsiva se ima prenesti. Potrebno stéviló bikov morajo srenje priskrbiti, v Mariboru pa se ima živinski zdravnik namestiti s primérno plačo. Seidl je pa djal, kmetijstvo naj postave branijo. Čudno, da Seidl večni prej tega ni bolj pomislil? Sojino seme se dobi 1. pinta ali bokala po 20 kr. v Kopru. Adresa se naredi: g. J. Kristan profesor, pošta: Capodistria, Kustentaland.

Sejmovi na Štajerskem 3. aprila Artič, 4. aprila Ivnik, Arnauž, Straden, Ormož, Slov. Bistrica Brašlovce.

Sejmovi na Koroškem 1. aprila Eberštajn, 4. aprila sv. Andraž, 5. aprila Terbiž, 7. aprila Požarnica, 15. apr. Drauberg zgornji, Renweg, št. Paul, Althofen, sv. Lenart.

Dopisi.

Iz Travnika v Bosni. Uže 9 mesencev je preteklo, odkar smo rezervisti svojo domovino žalostni zapustili in se podali nad divjo turško drchal. Pri Gradiški napravili so nam naši vrli pijonirji most čez Savo, katero je naša 7. divizija takoj prekorčila pod poveljništvom vojvode Württemberg. Prvi den imeli smo lepo vreme, drugi den pa nas je na poti v Banjoluko mučila strašanska vročina. Pripekalo je solnce, kakor bi z bukovim vejevjem kuril; celih 8 ur ni bilo kapljice vode dobiti; vojaki so omedlevali in padali tako, da jih je pri vsakej telegrafnej štangi po več obležalo. Ko smo pa v tabor prišli in 2 uri počivali, zatemnilo se je nebo in brž ulil silen dež, ki nas je pral celo noč in še drugi den do 11. ure. Zopet jih je mnogo bolnih zaostalo, drugi pa smo blatni in mokri drapali urno in urno naprej v Banjoluko, potem v Vakuf, Ključ, Jajce, Travnik in naposled v Livno, katero smo 28. sept. po dvanednem boju dobili v svojo oblast. Na dolgej poti doživeli smo le malo lepih dni. Cele dni in tedne smo pod milim nebom prenočevali. Najhujše nagajal nam je pa glad, ker so nam vozniki predaleč zaostajali. Ko smo Livno vzeli, nadejali se smo, da nas bodo domov spustili proti Spljetu, od koder bi se po morju odpeljali v Trst ali Reko in potem vsak po železnici podal na svoj kraj. Ali močno smo se ukanili. Slovenski reg. 18. Kuhn moral je ostati v Livnem, mi drugi smo pa morali zopet nazaj plezati po skalnih višinah v nižavo in mesto Travnik, ki je precej na sredi cele Bosne in Hercegovine. Sedaj so se le starejšim rezervistom pešakom želje izpolnile, ter so smeli domov! Od naše ženijske kompanije pa so le 68-letniki odpust dobili, drugi smo ostali morali, kar nas jako hudo zadevja, posebno one, ki smo oženjeni in imamo kmetije na skrbi. V takej nezgodi je tudi dopisnik! Če ne dobimo v kratkem odpusta, bodo se nam posestva znatno shujšala, gotovo ne na korist deželi in davkarijam. Zato bi močno želeli bilo, ko bi se deželni ali državni poslanci za nas nekoliko potegnili in pripomogli, da bi domov smeli vsaj tisti vsi vojaki, kateri so lani bili v vojski!

A. Kovačič.

Iz Golavebuke pri Slov. Gradcu. (Kujaven klicar). Pred nekaterimi leti nam je umrl naš klicar pri cerkvi, vrli Š. Kopčar. Oznanjeval je pridno tudi za našo občino, to pa pri prvem pa tudi pri drugem sv. opravilu, namreč pri farnej cerkvi št.

Martina. Vse potrebne razglase je oznanjeval za 1 fl. Sedaj je drugače. Naslednik oznanja večji del le pri prvem opravilu, ko je daljnih ljudi le malo navzočih. Naša občina mu je za to, da je tudi njene razglase naznanjal, dajala 2 fl. S tem pa ni bil zadovoljen in se je odpovedal, za našo občino izklicavati. Tudi je prepovedal, da bi kdo drug na istem mestu naše razglase ljudem naznanjal. To je naše srenjčane in gotovo tudi predstojnika razžalilo. Saj se ne more od tega tirjati, da bi moral on sedaj okoli hoditi ljudem na uho praviti, kaj sodnija ali okrajno glavarstvo itd. tirja. Da bi tako postopal kak neizobražen človek, bi se toliko ne zmenili za to, ali čudno, da izobražen mož razklicovanje na navadnem mestu brani. Vsakako bo pa srenja vse c. k. okrajnemu glavarstvu predložila na razsodbo!

Iz Orehove vesi zunaj Maribora. (Letina, razujzdana mladina). Kmetje smo se pretečeno leto veselili, da, kar so nam prejšnja slaba leta zadolžila, bomo pa letos nekaj poravnali. Pa bil je račun brez krčmarja! Poljski pridelki imajo sramotno ceno; davkov in plačila je pa čezmerno. Nikjer ni slišati, da bi se davki zmanjšali, temveč liberalci jih vedno „vintajo“ navzgor. Zimina je pod snegom močno trpela, tretji del je uničen. Trs je v nekterih krajih močno pozebel. Razujzdana mladina, ponočni pobalini, dostikrat tako razsajajo, da si še pošten človek po noči varen ni! Nedavno so ponočnjaki iz Rač prišli razsajat. Ob polnoči so se v Hotinjo ves podali, in krčmarja primorali, da jim je žganja dal. Pijani začnejo po vesi razsajati in kleti, da je bila groza. Nek kmet šel je iz hiše gledat, kaj se zvuunaj godi. Komaj jim je všel. Začeli so s sekirami in koli po vežinih vratah biti in plot lamati, da so se v hiši spavajoči močno prestrašili. Kdo vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi ne bili veški fantje prišli in te razbijalce pograbili. Odgnali so jih k županu, kder so morali storjeno škodo poravnati. Za take ponočnjake bi bil dobro zdravilo „oksencent“. Vi starši! Kdo pa je razujzdanosti takih otrok kriv? Jabelko ne pade daleč od drevesa!

Od sv. Petra pri Radgoni. (Požari — uboj — vreme.) V ponedeljek 17. sušca zvečer je nastal ogenj v Kneževskem vrhu ter tako grozno razsajal, da je 4 brame upepelil; drugi dan pa je začelo goreti v Policah pri tamošnjem vrlem krčmarju in občinskem predstojniku Fr. Laspaharju. Ker je bilo povsodi vse suho, se je ogenj tako naglo širil, da je bilo v 1/4 uri skoraj vse poslopje uničeno. Več hrupa in govora pa je napravil strašni uboj, ktereja je storil Ferd. Zemljčič, posestnik v Policah ubivši Janeza Holzmana viničarja stanujočega tudi v Policah. Bilo je 20. sušca zvečer, ko sta se omenjena dva moža, bržčas obadva nekoliko pijana, vračala iz vinograda vsak na svoj dom. Na potu sta se nekaj sprla, kjer je prvega tako jeza obšla, da je s vso silo mahnil z motiko po glavi Janeza Holzmana.